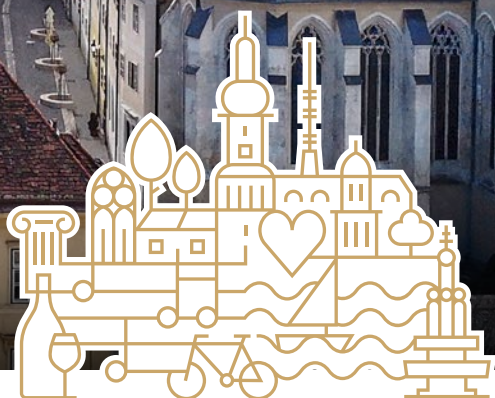

www.visitsopron.com

KULTIKUS
EMLÉKHELYEK **SOPRONBAN**

ELŐSZÓ

Sopron kulturális, történeti emlékei között kitüntetett helyet foglalnak el az ókortól kezdődően fennmaradt kulturális emlékei. Számos közülük a város legjelentősebb turisztikai vonzerővel bíró látványosságai közé tartozik.

Kiadványunkban szeretnénk Önök elé tárni a római kor, a zsidó vallás és a kereszténység legjelentősebb kulturális emlékeit Sopronban, amelyek hazai és európai viszonylatban is kimagasló kulturális értékei a „leghűségesebb városnak”.

„MINDENHOL JÓ, DE LEGJOBB SOPRON!”

www.visitsopron.com

AZ ŐSKOR ÉS AZ ÓKOR KULTIKUS EMLÉKEI SOPRONBAN

Hasfalvi korong - Fabricius-ház

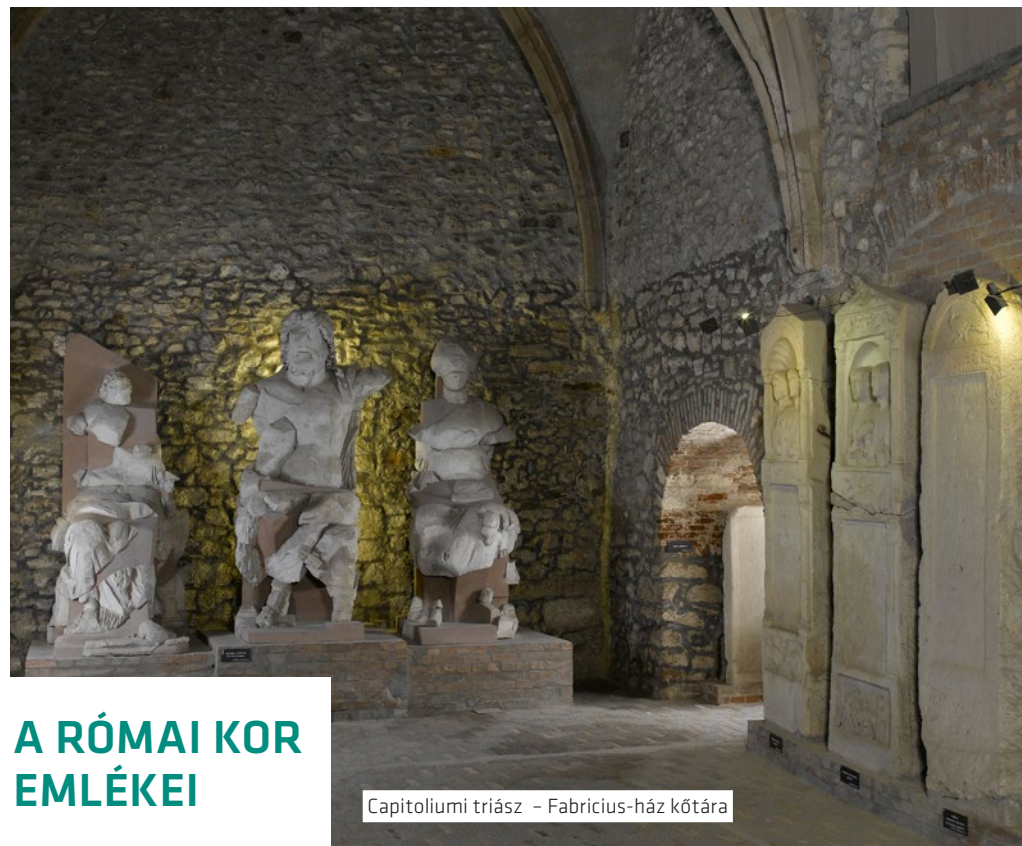
HASFALVI KORONG

A régió római kor előtti kultikus életének világviszonylatban is kimagasló emléke, a „hasfalvi napkorong” még napjainkban is számos nyitott kérdést vet fel.

Ami biztos, hogy több mint 100 évvel ezelőtt Bunker János Rajnárd, a Soproni Múzeum főőre (vagyis igazgatója) vásárolta meg a Soprontól 15 kilométerre fekvő, ma Ausztriához tartozó Hasfalván (Haschendorf) talált bronzleletet. Az itt talált régészeti emlékekhez szinte teljesen hasonló balkákrai korong Svédországban került elő, és a legújabb archeometriai és lézerszkenneléses vizsgálatok bizonyították, hogy a két tárgy azonos műhelyben készült közel 3000 évvel ezelőtt.

Továbbra is megválaszolatlan kérdés azonban, hogy pontosan

hol volt a bronzöntő műhely, és a tárgynak mi volt a szerepe. Napkorona, jósek által használt faszámoly borítása? A lelet különlegessége alátámasztja azt, hogy a legkorábbi neolitikumtól egészen a római kor végéig - a mai Sopron területén keresztül - egy a Mediterráneumtól Skandináviáig húzódó őskori útvonal (közkeletű nevén a Borostyánkő út) mentén több kimagasló kultikus hely létezett a régióban. A világszenzációnak számító lelet a Soproni Múzeum Régészeti Gyűjteményének egyik legbecselesebb darabja, amelynek hiteles másolatát eddig a Fabricius-ház régészeti kiállításában láthatták. Az eredeti hasfalvi korongot a jövőben majd a Múzeumnegyed új régészeti kiállításában csodálhatják meg.

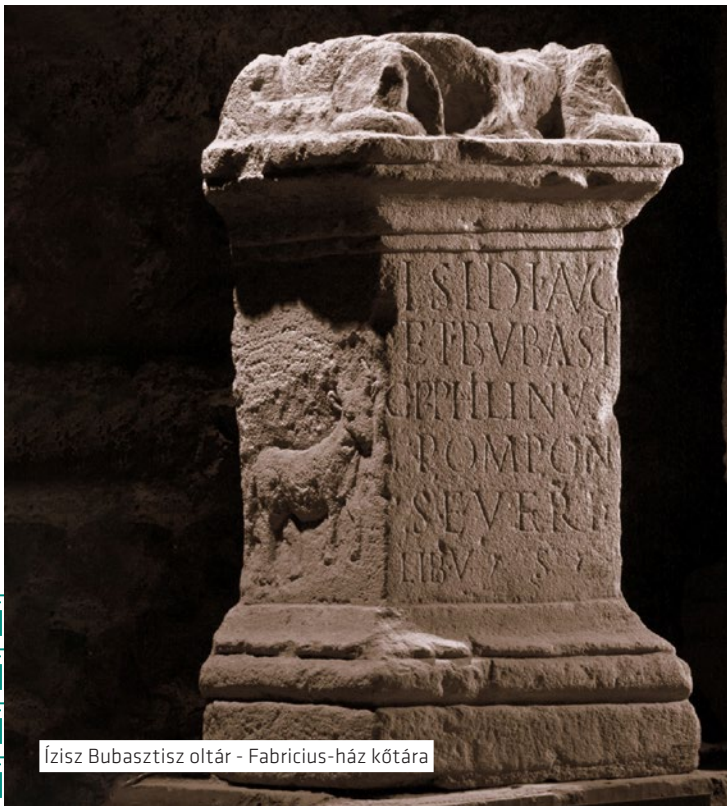
A RÓMAI KOR EMLÉKEI

Capitoliumi triász - Fabricius-ház kőtára

Sopron római kori városelődje, Scarbantia Kr. u. I. századi alapításától kezdve számos szentélyére következtethetünk az előkerült feliratok, ol-tárkövek és szobortöredékek alapján. Közülük a római szobrászat kimagasló emlékei hazánkban a római főisteneket, Jupitert, Junot és Minervát ábrázoló fehérmárvány szobortöredékek, melyek a legnagyobb Magyarországon előkerült ókori szoboremlékek. A római kori főtér (forum) északi oldalán álló Capitoliumi templom alapfalaira és a szobortöredékekre a mai Fő téren talált rá Bella Lajos a XIX. század végén, a Városháza építésekor. A 3 méter magasságú szobrokat töredékeikből visszaépítve a Fabricius-ház római kőtárában lehet megcsodálni.

A birodalom a saját istenei mellett megtűrte mindazon vallásokat is, amelyek nem veszélyeztették a birodalom létét. A Kr. utáni II-III. századtól elterjedő misztériumvallások közül Mithras kultuszának emlékét a közeli Fertőrákoson találják, de Sopron belvárosában egy Ízisz-szentélyt is rejt a bencés kolostor pincéje.

A RÓMAI KOR EMLÉKEI

Ízisz Bubasztisz oltár - Fabricius-ház kőtára

ÍZISZ-SZENTÉLY

1856-ban került elő a belvárosban, a Kolostor utcában egy Ízisz Bubasztisz oltárkő, utalva a szentély létezésére. 2002-ben az egykori ferences, mai bencés kolostor felújítási munkálatai során sikerült az Ízisz-templom helyét megállapítani és részlegesen feltárni. A kolostor pincéjében fellelt falmaradványokat, feliratos köemlékeket és egy újabb fogadalmi oltárkövet több mint 3 méter mélyen fedezték

fel a mai járószinttől. Sajnos a szentély területének mindössze 10%-át sikerült felkutatni, de jelentőségét mutatja, hogy a város fórumának közvetlen közelében helyezkedett el. A feltárt szentélyrészlet nem látogatható, de a köemlékek egy részét a Soproni Múzeum római kőtárában lehet megtekinteni.

Mithras-szentély

MITHRAS-SZENTÉLY

A mai Magyarország területén számos Mithras kultuszra utaló relief és fogadalmi oltárkő került elő (Intercisa-Dunaújváros, Savaria-Szombathely). A III. században épített fertőrákosi Mithras-szentély azért egyedülálló Magyarországon, mert a sziklába faragott oltárkép az eredeti helyén van, és Aquincum (Óbuda) mellett csak itt nyílik lehetőség rekonstruált Mithras-szentély megtekintésére hazánkban.

A IV. század óta elhagyatottan álló Mithras-reliefe ifj. Storno Ferenc talált rá 1866-ban egy kirándulás alkalmával, amikor észrevette, hogy egy faragott, festett kőn pihente ki a túra fáradalmait. Azonnal szólt édesapjának, id. Storno Ferencnek, aki megkezdte az időközben Malleschitz György fertőmeggyesi kőfaragó által megbolygatott terület feltárását, és védőépületet emelt a faragott oltárkép fölé. A

Vasfüggöny miatt a közvetlenül a magyar-osztrák határon fellelhető szentély ismét elhagyatottá vált a XX. század közepétől. 1991-ben nyílt lehetőség arra, hogy szakemberek hitelesen feltárják a szentélyt, és rekonstruálják id. Storno Ferenc korábbi munkája alapján az épületet.

A szentély nyitva tartásáról, vezetett túrákról a www.mithras.hu oldalon tájékozódhatnak.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

A IV. században már ókeresztény gyülekezet létezhetett Scarbantiában a Szent Quirinus-legenda alapján. Az V. század kezdetétől a barbár betörések erősödésével a lakosság – köztük a keresztények is – elhagyták a várost a Borostyánkő úton keresztül Itália felé menekülve. A népvándorláskori keresztény gyülekezet meglétére utalhat

egy, a VI. században a germán langobárdok által használt késő római terem padlózatába karcolt Krisztus ábrázolás. A langobárdok után érkező avarok körében mai tudásunk szerint a IX. században már biztosan zajlott keresztény hittérítés, amelynek emléke a közeli Petőházán előkerült ún. Cundpald-kehely.

A kereszténység Szent István államával vált általánossá, és a római katolikus vallás egyeduralgó lett a reformációig. A II. András idején letelepített johanita rend, és a tatárjárás után megtelepedő ferencesek fontos szerepet töltöttek be a szabad királyi város életében. A XIV. század második felétől nyeri el Sopron gótikus arculatát. Ehhez az időszakhoz köthetők a kapualjakban megbúvó ülőfülkék, az 1676-os tűzvészben részben megsemmisült gótikus lakóházak műemléki feltárásokkal bemutatott részletei, és számos kimagasló jelentőségű szakraális emlék építése is, mint pl. a Szent Mihály-templom, a Ferences templom (Kecske-templom), a Szent György-templom és a Szentlélek-templom.

A reformáció tanai már Luther tételeinek kifüggesztése után három évvel megérkeztek Sopronba. 1520-tól Kristóf ferences szerzetes a lutheri tanítás szellemében prédikált. A következő évtizedekben a reformáció ter-

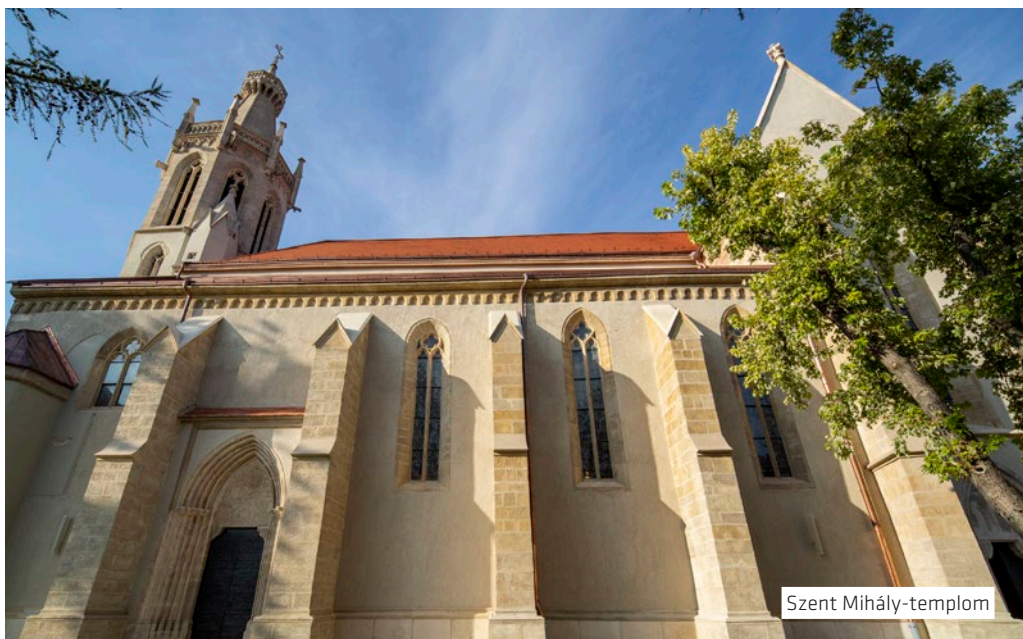
jedésével a város a reformáció lutheránus irányzatának egyik fellelegvőjévé vált. A templomokat kezdetben az evangélikus többség közösen használta a katolikusokkal, de idővel egyedül a Szentlélek-templom maradt a katolikusok kezelésében. A XVII. század közepétől felerősödő ellenreformáció miatt az evangélikusok 1674-re minden templomukat elvesztették, de engedményként a Lackner-házban (Tábornok-ház), majd fatemplomukban és egy magánépületben, az Eggenberg-ház udvarában gyakorolhatták a vallásukat. Ebből az időszakból származik a katolikusok evangélikusokra használt gúnyneve, „ázott lutheránusok”. Válaszul a protestánsok „piszkos térdűeknek” nevezték tréfásan a katolikusokat Sopronban. Az egész ország számára nagy jelentősége volt az 1681-es soproni országgyűlésnek, ami korlátozottan, de megengedte az evangélikus és református vallásgyakorlatot, és Sopron privilegizált helyzete a vallásgyakorlat terén továbbra is megmaradt.

Az 1784-es türelmi rendelet után a ferences és a pálos rendet feloszlatták, és a helyükre a bencések léptek.

Az 1840-es országgyűlési törvényeknek köszönhetően a zsidóság visszatérhetett Sopronba, és a felekezetek békés együttélése volt jellemző a városra 1944-ig. Visszaemlékezések szólnak Dr. Pollák Miksa neológ rabbi, Ziermann Lajos evangélikus lelkész és Maller Kálmán református lelkész baráti kapcsolatáról, akik vallási kérdésekben vitázva, de egymást kölcsönösen tisztelve rótták a város utcáit. Így érthető, hogy a keresztény értelmiségiek, többek között a soproni Becht Rezső katolikus író és műfordító, és Házi Jenő, Sopron történetírója és főlevéltárosa számára is szívbe markoló volt látni a zsidó értelmiségiek deportálását 1944-ben.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

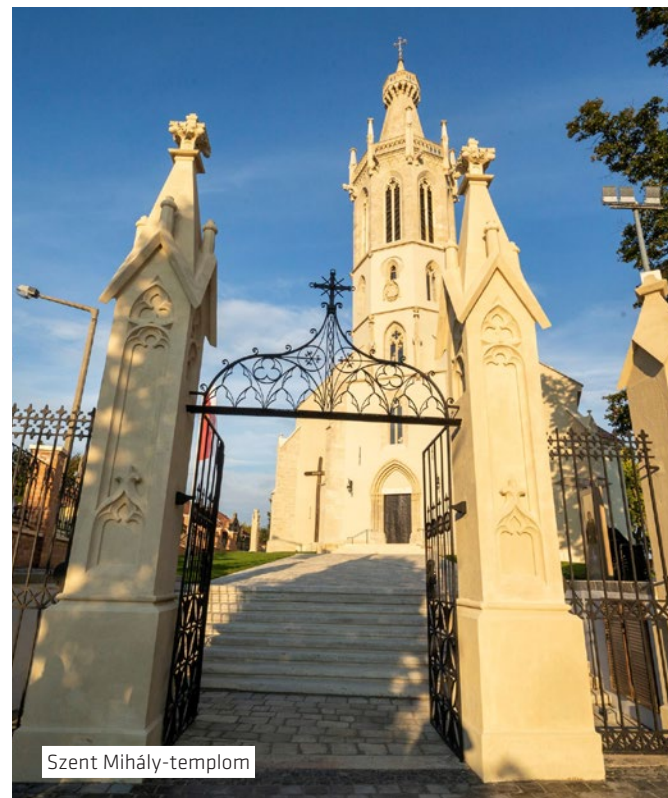
Szent Mihály-templom

SZENT MIHÁLY- TEPLOM

A Szent Mihály-dombon áll Sopron legrégebbi plébániatemploma, amelyet még a tatárjárás előtt alapítottak a XIII. században. Első írásos említése 1278-ra tehető, de a templom mai nagyságában 1484-re készült el teljesen, és felszentelésén feltételezések szerint Mátyás király is részt vett. A hosszú építési periódusnak köszönhető, hogy a templom egyszerre hordozza magán a román kori építészeti zömökességét és a gótika égbetörő stílusát. A templomot mé-

retei és stílusjegyei alapján a hazai gótikus építészeti legkiemelkedőbb épületei között tartják számon.

A templomot és a temetőt övező köfal, a templom vastag falai és a gótikus torony megfigyelésre alkalmas körerkélye bizonyítja, hogy a Bécsi külvárosban jelentős védelmi szereppel bírt a középkorban. Csaknem ez lett a vesztesége a török hódoltság időszakában, amikor 1529-ben – a várfal melletti Nagyboldogasszony templomhoz hasonlóan – le akarták bontani. Szerencsére a józan ész felülkerekedett a

Szent Mihály-templom

hadászati érveken. A XV. századból 20 oltár meglétéről szólnak a források, amelyek egy részét 1605-ben Bocskai István erdélyi fejedelem Sopron külvárosát dúló csapatai semmisítették meg, felgyújtva mindazt a templomban, ami fából készült. Csodával határos módon menekült meg az a 1460 körül készült gótikus, fa Madonna szobor, amely ma a templom egyetlen megmaradt gótikus berendezési tárgya. A későbbi városplébánosok a belső berendezést barokk stílusban újították meg.

A mai neogótikus berendezés id. Storno Ferenc tervei alapján készült. Sopron legrégebbi katolikus temploma és közvetlen környezete a Sekrestyesházzal és a Szent Jakab-kápolnával 2021-ben teljesen megújult, és Szent Mihály Látogatóközpontként a poncichter-gazda negyed új turisztikai attrakciója lett.

Az aktuális misereiről a www.varosplebaniasopron.hu oldalon tájékozódhatnak.

Szent Jakab-kápolna

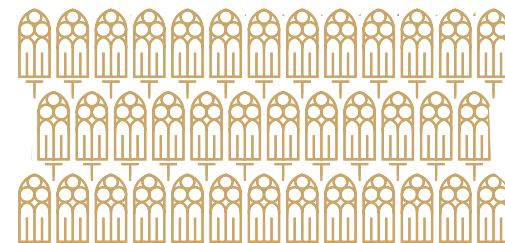
SZENT JAKAB- KÁPOLNA

A Szent Mihály-templom építésével egy időben, a XIII. században a mészárosok adományaiból építtetett román kori kápolna, a régi Szent Mihály-temetőben. Különlegessége a nyolcszög alaprajzú kápolnában megbúvó rotunda és a késő román kori belleletes kaput díszítő életfa dombormű, ami által a kápolna a román kor és a gótika átmeneti időszakának jelentős szakrális építészeti emléke Magyarországon.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

Nagybaldogasszony-templom

NAGYBOLDOGASSZONY, BENCÉS TEMPLOM ÉS KÁPTALANTEREM

A templom eredete a XIII. századig nyúlik vissza és a ferences rendi szerzetesekhez köthető, akik az 1260-as években kezdték meg a gótikus templom és kerengővel ellátott kolostoruk építését. A XIV-XV. század fordulóján a Geissel család megbízásából átépítették, ekkor készült el a templomtorny a családi címerrel.

A legenda szerint egy kecske által kikapart kincsből épült a templom, a valóságban azonban egy gyilkossági ügy van a háttérben. Ugyanis a Büki János-féle gyilkosság egyik elkövetője Geissel (magyarul: Kecskés) Henrik volt, aki maga vagy családja vezekléséül adományozta a pénzt a templom tornyának építésére. A korszak másik emléke a Kapisztrán-szócik, amiről a hagyomány szerint Kapisztrán János prédikált 1455-ben, a híveket a török elleni harcra buzdította.

A XVI.-XVII. században 5 országgyűlést tartottak a falain belül, itt koronázták meg III. (Habsburg) Ferdinánd magyar királyt és két királynét is. A nemesi családok közül többek között az Esterházyak, a Széchényiek és a Meskó család választotta a templomot családi temetkezőhelyül. E célra a templom, valamint a kolostor káptalanterme alatt több sírboltot is létesítettek. A sírboltokban szinte teljes épségben több százéves férfi és női ruhadarabokat találtak. Ezek közül Meskó bárónő közel 250 éves ruháját az egykori ferences kolostor legdíszesebb termében, a Káptalanteremben tekinthetik meg.

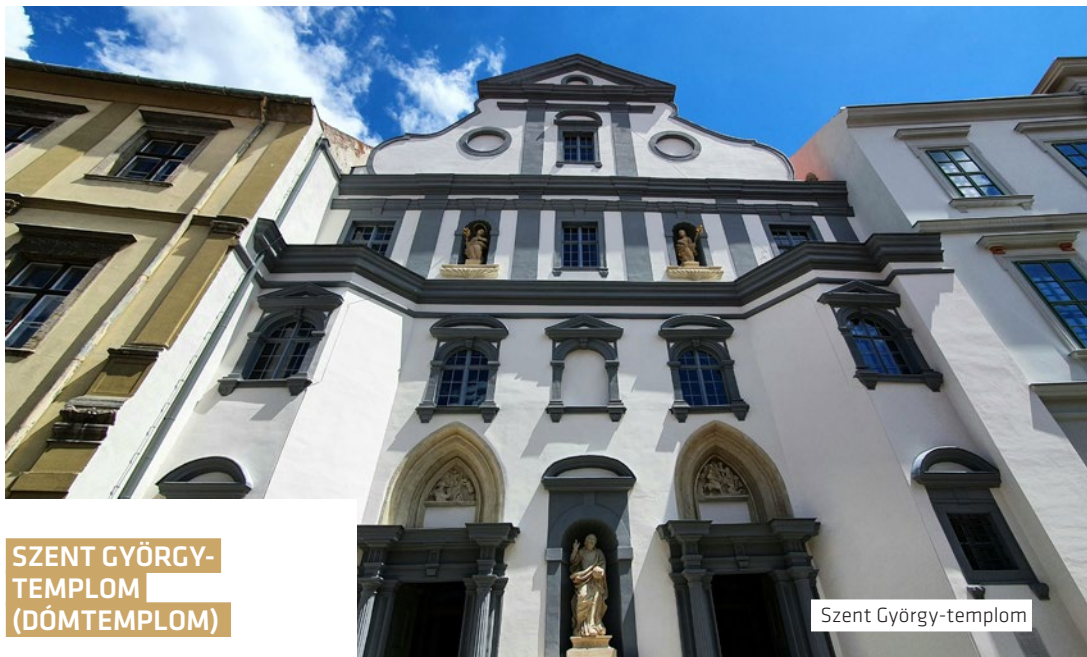
A magyarországi gótikus építészetben a **Káptalanterem** boltíveket tartó konzoljainak és a záróköveknek szimbolikus jelentéssel bíró díszítése egyedülálló. Az 1676-os soproni tűzvész után kezdődött a templom

barokk átépítése, amely a XVIII. században is folytatódott. 1787-ben II. József feloszlatta a kolostorrendeket, így a ferencesek is kénytelenek voltak elhagyni rendházukat, a templom 1802-ig használaton kívül volt. Ekkor a bencések tulajdonába került, akik több átalakítást, felújítást is végeztek id. Storno Ferenc irányításával.

A legutóbbi megújítás 2011-ben történt, amikor az épületegyüttes kultur- és építészettörténeti interaktív állandó kiállítással gazdagodott.

Az aktuális misarendről a
www.bencessopron.hu/miserend
oldalon tájékozódhatnak.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

**SZENT GYÖRGY-
TEMLOM
(DÓMTEMLOM)**

Szent György-templom

A XIV. század végén alapított templom története a Kecse-templomnál megismert gyilkossági üggyel függ össze. A másik elkövető, Schmuckenpfennig Johannes adományozta a Szent György utcai telket templomépítés céljára. A gótikus kápolna a XIV-XV. században még különálló épület volt belleletes kapuzattal, amelynek Szent Györgyöt és Antiochiai Szent Margitot ábrázoló domborműveit megcsodálhatjuk a ma már barokk stílusú templom homlokzatán. 1555-től az evangélikusok, 1674-től a jezsuiták használták. Itt található

Magyarország legrégebbi működő orgonája, orgonaszekrénye az 1753. évi állapotnak, játszóberendezése, belső szerkezete és orgonahangja az 1633-as hangszernek felel meg. Az 1676-os nagy tűzvész martaléka lett a templomtorony, a feljegyzések szerint a harangok is megolvadtak a hőségtől. A tűzvész után több belső és külső felújítás is történt barokk stílusban, 1761-ben készült el a ma is látható barokk főoltár. 1867-ben ledőlt a templom hagymasisakos tornya, 1882-ben épült fel

a ma is látható torony. A két világháború súlyos csapásokat mért az épületre: 2 harangot rekviráltak, bombatalálat érte a templomot, a belső tér egy része, az ablakok, a tető is tönkrement. 1947-48-ban Szakál Ernő, Munkácsy-díjas soproni szobrász-restaurátor végezte a belső helyreállítást, 2020-ban pedig a külső homlokzatok és a torony is teljesen megújult.

Az aktuális miserendről a www.varosplebaniasopron.hu oldalon tájékozódhatnak.

Szentlélek-templom

SZENTLÉLEK-TEMLOM

A kívül gótikus, belül barokk templom a történeti belváros Ikva-patak túl részén áll. Valószínűleg a johanniták alapították, a kórházkápolnájuk lehetett, amely az ispotályukkal szemben épült. A kápolna gótikus kibővítése a XIV. század végén Turnhofer Tamás polgármesterhez köthető, akiről egy 1421-es felirat a kápolna építetőjeként emlékezik meg. Tornya és nyugati homlokzata valószínűleg a XV. század első negyedében készült. A középkori templom

sarkához és a gótikus tornyocskához barokk előcsarnok kapcsolódik díszes kapuzattal. A barokk előcsarnok kapuján jutunk a templom belsejébe. Falait és a

boltozatokat Dorffmaister István 1782-ben készült freskói díszítik, a templom barokk átépítése idejéből. A főoltár faragványai 1750 körül készülhettek, és ekkor került a „faköpenyes” Mária-szobor erre az oltárra a Szent Mihály-templomból. A templom oldalfalán láthatják Dorffmaister István emléktábláját, aki 1797-ben bekövetkezett haláláig több mint 30 éven át Sopron polgára volt.

Az aktuális miserendről a www.varosplebaniasopron.hu oldalon tájékozódhatnak.

Szentlélek-templom

Fabricius-ház

Nagyboldogasszony,
Bencés templom és Káptalanterem

Scarbantia Fóruma

Evangélikus templom

Szent György-templom (Dómtemplom)

Új-zsinagóga (Elfeledett Soproniak kiállítás)
Ó-zsinagóga

Szeplőtelen Fogantatás (Orsolyita)-templom

Szent Júdás Tádé (Domonkos)-templom

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

Keresztelő Szent János (Johannita)-templom

KERESZTELŐ SZENT JÁNOS (JOHANNITA)-TEMPLOM

Sopronban a johannita szerzetesrend 1250-ben telepedett le. A Keresztelő Szent Jánosnak szentelt templomukat a források szerint a XIII. század közepén alapították a Bécsi utcában. A rend tagjainak városból történt távozása után (1347) elhanyagoltan állt, a XV. század közepétől a városi polgárok adományainak köszönhetően kapta gótikus kialakítását. 1636-tól jezsuitáké lesz, akiket Draskovich György győri püspök hívott Sopronba. A püspök bebalzamosított múmiáját a templom alatti sírboltban temették el.

A jezsuita rend feloszlatása (1773) után Meskó Jakab vásárolta meg 1779-ben, aki a káptalannak adományozta. 1886-1890 között ifj. Storno Ferenc tervei alapján restaurálták. A Keresztelő Szent János életének egy-egy jelenetét ábrázoló szárnyas oltár ifj. Storno Ferenc alkotása.

Az épület jelenleg nem látogatható, évente négyszer, a szentmiséken van lehetőség a templom megtekintésére: Keresztelő Szent János születése (június 24.) és vértanúsága ünnepén (augusztus 29.), Draskovich György temetésének évfordulóján (április 26.) ill. a templom felszentelésének évfordulóján (május 8.).

Szent Júdás Tádé
(Domonkos)-templom

SZENT JÚDÁS TÁDÉ (DOMONKOS)-TEMPLOM

A domonkosok 1674. évi letelepítése Sopronba gr. Batthyány Erzsébet („domonkosok patrónusa”) nevéhez fűződik, aki a domonkos rendnek ajándékozta soproni házát. A templom 1719-1725 között épült, és a század közepére a rendházuk is elkészült a templom mögött, a tornyok 1775-re készültek el. A soproni domonkosokat és a rendházukat nem érintette II. József türelmi rendelete, amely a tanító és betegápoló rendek kivételével megszüntette a szerzetesrendeket. A homlokzat falfülkéiben szentek szobrai, az

Szeplőtelen Fogantatás (Orsolyita)-templom

SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS (ORSOLYITA)-TEMPLOM

oromzat timpanonján Krisztus alakja látható. A templom faragott főoltára a rend alapítóját ábrázoló szoborral, az ékes, aranyozott és festett fából faragott szószék, a padok és a gyóntatószék a XVIII. századból származnak, és egy domonkos barát munkái.

Az aktuális miserendről a
www.facebook.com/sopronidomonkosrendhaz oldalon tájékozódhatnak.

A Szent Orsolya Rend soproni zárdáját Niggl Mária bécsi aszszony alapította 1746-ban. A soproni kolostorba Győrből érkeztek az apácák, akik nem sokkal érkezésük után meg is kezdték a városban a fiatal lányok nevelését. Ekkor épült az első zárdatemplom Szent Kereszt tiszteletére. Ezt a templomot 1773-ban Mária Terézia uralkodónő is felkereste, ahol szentmiséen is részt vett. A szűkössé és leromlott állapotúvá vált templom helyett Handler Nándor tervei szerint épült fel 1864-re a

ma látható neogótikus stílusú zárdatemplom. A templomépítés mecénásai Széchenyi Emília grófnő és a Flandorffer család voltak. A templom neogótikus tornyában három harang található, mindhárom a soproni Seltenhofer Harangöntőde munkája 1863-ból. A belsőépítészeti megoldásainak többsége – a csúcsíves nyílások, a vékony, színezett fejezetű oszlopokról induló bordák – is a gótikát idézik.

Az aktuális miserendről a
www.varosplebaniasopron.hu oldalon tájékozódhatnak.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

Nepomuki
Szent János-kápolna

NEPOMUKI SZENT JÁNOS-KÁPOLNA

A kápolna az 1800-as évek végéig az Előkapuban, a Tűztorony árnyékában állt. A kápolna építésekor (1764) még nem sejtették a soproniak, milyen értékeket rejt a föld az Előkapu déli ház-sora alatt. Erre akkor ébredtek rá, mikor majd másfél évszázaddal később az új Városházát alapozták. Ekkor kerültek a felszínre a római kori Scarbantia legjelentősebb szoboremlékei, Jupiter, Juno és Minerva torzója. A városháza építésekor az Előkapuban álló Nepomuki Szent János-kápolnát is bontásra ítélték.

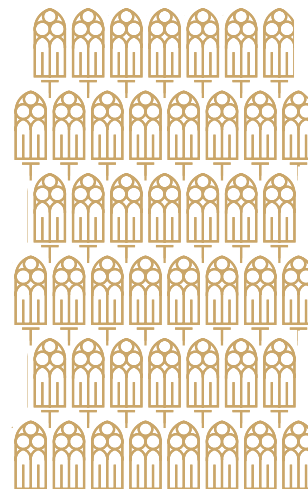
A város azonban nem akarta elveszíteni ezt a csodálatos kis épületet, ezért tégláit, faragványait megszámozták, és az Alsó-Lövérekben, a Villa soron eredeti formájában 1899-ben újjáépítették. Az ötlet Póda Endre városplébánostól származik, aki a Szent Jakab-kápolna mellett ezt az épületet is megmentette a lebontástól. A barokk kápolna ívesen elődomborodó homlokzatán latin nyelvű felirat őrzi az építés és az újjáépítés időpontjait.

Szent István
király-templom

SZENT ISTVÁN KIRÁLY-TEPLOM

A templom a második világháború idején épült a Kurucdomb lejtőjén, Körmendy Nándor tervei alapján, Rosenstingl Antal soproni építésmérnök irányításával. A lakosság összefogásával felépülő templom 33 méter magas tornya 1940 óta része a Kurucdomb panorámájának. A vasbeton szerkezetű, modern templom letisztult formái Itáliába repítik a szemlélőt. A templom belső kialakítása számos soproni művész keze munkáját dicséri. Sterbenz Károly festőművész freskói a magyar történelem középkori szentjeit,

mint pl. Szent István királyt, Szent Imre herceget, Szent Gellért püspököt, Szent László királyt, Árpád-házi Szent Erzsébetet és Árpád-házi Szent Margitot ábrázolják. A főoltár mészakő domborműveit Stöckert Károly és Szakál Ernő szobrászművészek faragták ki. Különleges festmény egy csetochowai Fekete Madonna másolat, melyet lengyel hadifoglyok ajándékoztak a templomnak.

Az aktuális misereindről a
[www.szentistvansopron.hu/
programok](http://www.szentistvansopron.hu/programok)
oldalon tájékozódhatnak.

AZ ISTENI MEGVÁLTÓRÓL NEVEZETT NŐVÉREK SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS (JÉZUS SZÍVE) TEPLOMA

A Táncsics utcai templom létrejött az Isteni Megváltó Leányai Kongregáció nővéreinek tevékenysége nyomán valósult meg. A rend négy nővére 1863 májusában érkezett Bécsből Sopronba, Széchenyi Emília grófnő kezdeményezésére és Simor János győri püspök közbenjárásával. A „szürkék”, ahogy ruhájuk alapján nevezték őket, betegápolás mellett árvák felnevelésével és tanítással foglalkoztak. 1866-67 során alapították zárdájukat, és építették fel kápolnájukat a mai Táncsics utcában. A kápolnát is tervező soproni Handler Nándor építész végezte a kápolna templommá bővítését 1887-ben. Rendházuk az I. világháború során hadikórházzá lett átalakítva, majd 1921. december 14-én a soproni népszavazás szavazó helyiségeként kapott szerepet. 1920-tól többször vendégeskedett itt Klebersberg Kunó Sopron országgyűlési képviselőjeként. Oktatási miniszterként pedig 1928-ban új iskolaépületük (ma Gárdonyi Általános Iskola és a Vendéglátóipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Szakközépiskola ill. Soproni Egyetem Pedagógiai Kara) felavatásának

díszvendége volt. A templomhoz kapcsolódó másik neves személyiség Mindszenty József. A veszprémi püspököt paptársával együtt 1944 decemberének végén Sopronkőhidán tartották fogva a nyilasok, de Boldog Apó Vilmos vértanú győri püspök és Papp Károly, az akkori soproni városplébános közbenjárásának köszönhetően a nővérek rendházába kerültek házi őrizetbe. A fogságból 1945. április 1-én szabaduló Mindszenty József később hálával gondolt vissza arra a gondoskodásra, amit rendnővéreitől kapott fogva tartásának idején. 1950-ben a rendet feloszlatták, az 1990-ben újrainduló rendnővérei azonban nem költöztek vissza a rendházukba.

Az aktuális misereindről a
[www.szentimre-sopron.hu/
liturgikus-naptar](http://www.szentimre-sopron.hu/liturgikus-naptar)
oldalon tájékozódhatnak.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

MÁRIA MAGDOLNA- TEPLOM – SOPRONBÁNFALVA

Stílusjegyeiben a román stílus és a kora gótika elemei egyaránt megjelennek az aprócska középkori templomon. Az egyhajós templom az Árpád-korban épült román stílusban. A XV. század első felében épült gótikus tornya a soproni Kecske-templom és Szentlélek-templom mintájára készült. A mai gótikus szentély a régi alapfalak felhasználásával a XV. század elején került kialakításra ülőfülkével, fali fülkékkel, kőszószékkal. Keresztelőmedencéje a kora gótikát idézi. A szentély püspököt ábrázoló freskója XII. századi, csúcsíves boltozásának zárókövén 1472-es évszám szerepel. Az egyhajós tér kazettás deszkamennyezete a XV. századból maradt fenn.

A templomot bejelentkezéssel lehet látogatni: **Tel.: 99/316-151**

Pálos-Karmelita Templom és Kolostor

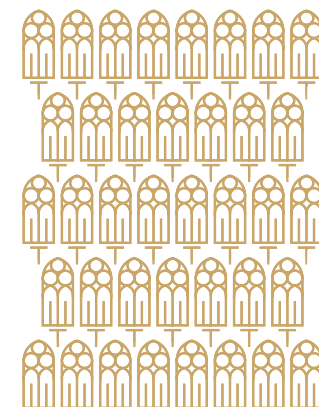
MENNYEK KIRÁLYNŐJE PÁLOS-KARMELOITA TEPLOM ÉS KOLOSTOR – SOPRONBÁNFALVA

A pálosok 1441-ben emeltek itt egy kis kápolnát Szent Farkas tiszteletére, a templomot a kolostorral együtt 1482 táján kezdték építeni. Itt került elhelyezésre a czestochowai Fekete Madonna kegykép legkorábbi magyarországi másolata. A török fenyegetés hatására a szerzetesek a kegyképpel együtt Bécsűjhelyre menekültek, a törökök pedig a kolostort felégették.

A XVII. század első felében a kolostor újjáépült, ekkor nyerte el mai egyemeletes, zárt kerengős barokk formáját, és a szerzetesek is visszatértek Bánfalvára. 1718-ban építették meg a templomhoz és a kolostorhoz felve-

zető lépcsőt, amit 1750 körül 7 szoborpárral díszítettek. 1786-ban a pálos rend feloszlását követően mindent elárvereztek, és az üres templom pusztulásnak indult. 1827-ben a katolikus hívek megvásárolták és rendbe hozták a templomot, a Fekete Madonna kegykép is visszakerülhetett helyére. 1892-től a karmelita apácák a kolostor új tulajdonosai, akik 1950-ig használták az épületet. A leromlott állapotú kolostorépület felújítása után, 2010-től a Sopronbátfalvi Kolostor Hotel nyújtja a nyugodt, természetközeli pihenés élményét a vendégeknek, de a kolostor vezetéssel a turisták számára is látogatható.

Információkat az
www.banfalvakolostor.hu/
látogatás oldalon találunk.

A kolostor bezárásának évében (1950), az attól függetlenül működő templomban új falfestmények készültek. Ezek közül az orgonakarzat falán található ábrázolás egyedülálló Magyarországon, ugyanis a sátánt Sztálin arcvonásával festették meg. 1968-tól kezdődött a templomhoz felvezető lépcső rekonstrukciója. A felújítás során felkutatták az évszázadok alatt eltűnt szobrokat, amelyek visszakerülhetnek eredeti helyükre. A Szentek lépcsője 2018-ra teljesen megújult, és a 300 éves lépcső ismét régi pompájában fogadja a templomhoz és a kolostorhoz érkezőket.

KERESZTÉNY KULTIKUS EMLÉKEK SOPRONBAN

EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A Templom utcában magasodik Sopron legnagyobb temploma, amely méretét tekintve a harmadik a rangsorban Magyarországon. Gerengel Simon evangélikus lelkészt 1565-ben hívta meg a városi tanács Sopronba. Ő volt, aki megszervezte a soproni egyházközséget, Magyarország legrégebbi evangélikus gyülekezetét. Ezt az eseményt nyolc évvel megelőzte a belváros szélén, az egykori „kövezeten” (am Pflaster) a mai Líceum elődjének tekintett evangélikus iskola megalapítása. Az iskola híre és jelentősége az elmúlt évszázadokban messze túlmutatott a város határain. Az iskola ismert diákjai közé tartozik a költő Berzsenyi Dániel, az 1848/49-es szabadságharc egyik első mártíra, Murmann Sámuel vagy a neves művészettörténész Csatkai Endre. A megalakult gyülekezet ügyeit kezdetben a városi tanács intézte, majd a XVII. századi ellenreformáció, s az ezzel kapcsolatos korlátozások idején, 1667-ben a gyülekezet megszervezte saját vezető testületét, az egyháztanácsot, amelyet először konzisztóriumnak, majd később konventnek neveztek. 1674-ben

a gyülekezet elveszítette templomait, iskoláit, minden vagyonát, vallásgyakorlatát viszont korlátozott mértékben fenntarthatta. 1674-ben a mai templom helyén a gyülekezet egy fatemplomot épített fel, ami 1676-ban leégett, de újjáépítették. II. József türelmi rendelete után, 1784-ben épült fel a fatemplom helyén a ma is használt evangélikus templom, de torony nélkül. A protestáns templomok ugyanis (a zsinagógához hasonlóan) nem épülhettek az utcafrontra, és tornyuk sem lehetett ekkor. Az 50,5 méter magas templomtorony 1863 óta magasodik a belvárosban, és négy harangja közül a legrégebbi a Hűség-harang. A Hűség-harang zúgása adta tudtul 1921. december 16-án, hogy Sopron a népszavazás eredményeképpen Magyarországon maradt. A gyülekezet németajkú többségét 1946-ban kitelepítették, elűzésük tragédiájával a templom mellett álló emlékmű is szembesít. A barokk oltár az ausztriai kahlenbergi kamalduli szerzetesi templomból származik, és a templombelső értékes darabja az 1781-ben készült a későbarokk szószék. Az evangélikus

Evangélikus templom

templom 3000 hívő befogadására képes, méretei miatt napjainkban kórus- és klasszikus zenei koncerteknek is kedvelt helyszíne. Az egyházközség és a templom történetéről is számos érdekesség ismerhető meg a gyülekezeti házban (Színház u. 27.) működő evangélikus múzeum 2015-ben megújult interaktív kiállításából.

Az istentiszteletek időpontjairól a <https://sopron.lutheran.hu> oldalon tájékozódhatnak.

SOPRONBÁNFALVI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

A sopronbánfalvi evangélikus templom bár építészetiileg nem tartozik Sopron legjelentősebb kultikus építményei közé, a története rendkívül érdekes. A bánfalvi evangélikus templom egy elcserélt templom. 1967-ben Sopron városa arra kötelezte a bánfalvi evangélikusságot, hogy adják át a Hajnal tér nyugati felén található épületüket a városnak, és költözzenek át az egykori katolikus iskola épületébe, a jelenleg használatos templomba. A bánfalviak nem csak a templom berendezését vitték át a jóval kisebb épületbe, hanem hozták a templom tornyát és harangjait is. Kis kocsikkal, talicskákkal, hatalmas összefogással.

A templom gyönyörű oltárképe az ötvenes években készült, Tichy Kálmán festőművész alkotása. A kép különlegessége, hogy Jézus keresztre feszítési jelenete úgy van megörökítve, hogy a kereszt mellett található alakok nem fiktív, művészi fantázia szülte emberek, hanem egykori bánfalviak, az ötvenes években használatos öltözkében. Többen ma is élnek az ott megörökített emberek közül.

Az istentiszteletek időpontjairól a <https://sopronbanfalva.lutheran.hu> oldalon tájékozódhatnak.

BALFI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

Balf 1342 óta Sopron jobbágyközsége volt, így a reformáció itt is nagyon korán, már az 1520-as években megjelent. A következő évtizedekben a német lakosság körében gyorsan terjedtek Luther tanai, a 17. század közepére a katolikus plébánia meg is szűnt. Az evangélikus istentisztelet színtere 1673-ig a Hegyi templom volt. Az ellenreformáció jegyében ekkortól tilos lett az evangélikusoknak a templomba lépniük, ennek ellenére a balfiak a soproniaktól bátorítva megmaradtak evangélikusnak. A balfiak 1786-tól egy kis fa imaházba jártak imádkozni, templomuk építését 1794-ben kezdték el. A torony felszentelésére 1940-ben került sor. Az 1946-ban kitelepített balfiak anyagi támogatásával a rendszerváltást követően megújult a templom orgonája. A hangszert az Európai Unió Európai Kultúrák Intézete 1999-ben Magyarországról egyedülként benevezte a világhírű brandenburgi Bach hangversenyekre.

REFORMÁTUS TEMPLOM

A mai Soproni Református Egyházközség temploma Hárs György hercegi építőmérnök tervei alapján épült fel, amelyet dr. Antal Géza püspök szentelt fel 1929. december 1-én. 1929-ben iktatták be lelképásztori tisztségbe Maller Kálmán (1904-1965) volt győri segédlelkészt, az anyae gyházközség első lelképásztorát. A templom harangja 1938-ban Seltenhofer Frigyes és Fiai Harangöntő Gyárában készült Sopronban, mely 408 kg súlyú és „A” hangú. Rieger-organáját 1940. december 2-án avatta fel a Kodály és Hindemith tanítvány Gárdonyi Zoltán zeneszerző, orgonaművész művészi orgonajátékkal és a felavatásra írt szerzeményével: „Kész az én szívem, oh Isten”.

A gyülekezeti teremben 2004-től emléktábla őrzi az első lelképásztor, Maller Kálmán emléket, a templom bejárata mellett pedig a reformátor Kálvin János mellszobra áll 2001 óta. Mindkét mű Kutas László szobrászművész alkotása.

Az istentiszteletek időpontjairól a www.sopron.refdunantul.hu oldalon tájékozódhatnak.

A SOPRONI ZSIDÓSÁG KULTIKUS EMLÉKEI

Elfelejtett Soproniak kiállítás

A soproni zsidókról először az 1096-os keresztes hadjárat idején tesznek említést a források. A tatárjárás után felgyorsuló városfejlődéssel a zsidó lakosság jelentősége is növekedett Sopron életében. A zsidók a volt Zsidó, mai Új utcában telepedtek le, és az írott emlékek alapján 10-16 család rendelkezett ingatlannal. A középkor folyamán Sopron lakói három alkalommal is a zsidók ellen fordultak. Először 1360-ban, I. (Nagy) Lajos király rendeletére telepítették ki őket Sopronból. 1490-ben Mátyás király halála után záratta be a városi tanács a zsidókat a városban. 1526. szeptember 8-án pedig, a mohácsi csatavesztés után tíz nappal, a város erőszakkal elűzte őket, vagyonukat pedig saját céljaira foglalta le. 1840-ben a ma-

gyar országgyűlés engedélyezte a zsidók beköltözését a szabad királyi városokba, így Sopronba is. Az újraéledő hitközség 1876-ban avatta fel a **Templom utcai neológ zsinagógát**. Az épületre és kiemelkedő főrabbi, Dr. Pollák Miksára emléktábla emlékeztet az épület helyén, ugyanis a zsinagógát a II. világháborúban bombatalálat érte, ezért a visszatérő túlélőkkel lebontatták. 1877-ben elszakadt egymástól az ortodox és a neológ irányzat és 1891-ben az ortodox irányzat hívei új zsinagógát építettek a Papréten. A zsidó emancipáció évtizedeit a vészkorszak zárta le. A soproni zsidókat 1944. július 8-án deportálták, kb. 1900 főt. Az auschwitzi koncentrációs táborban és a munkaszolgálat során 1640-en veszítették életüket.

Középkori Ó-zsinagóga

KÖZÉPKORI Ó-ZSINAGÓGA

A késő román és gótikus stílusjegyeket magán viselő, 1300 körül épült épület volt a zsidó közösség zsinagógája a soproni zsidók 1526-os elűzéséig. Az utca vonalától beljebb található zsinagóga különlegessége, hogy a férfizsinagóga, női imaterem és rituális fürdő hármass felosztása Európa középkori zsinagógái közül Prága és Krakkó mellett csak Sopronban maradt fenn. Az utcafronton két késő középkori épület épült eleje, baloldali volt a templomszolga háza, a jobb oldali pedig az ispóház, ahol az utazó zsidó kereskedők megszállhattak. A zsidók száműzése után mindhárom épületet lakóháznak alakították át.

Később az Ó-zsinagóga helye teljesen feledésbe merült. 1967-ben Dávid Ferenc művészettörténész fedezte fel ismét, a műemléki helyreállítása pedig a sopronhorpácsi születésű Sedlmayr János tervei alapján készült el. 1976 óta a Soproni Múzeum kiállítása várja az érdeklődőket. A kiállítás három fő egységből áll:

1) A férfizsinagóga (tóraterem) teréből, melybe egy csodás gótikus főbejárat vezet, és ahová belépve a tóra tárolására használt Áron-fülkét, a rekonstruált tóra felolvasó asztalt (bima), valamint a részben rekonstruált gótikus boltozatot csodálhatják meg.

2) A női imateremből, ahonnan a nők keskeny ablaknyílásokon keresztül követhették a szertartást. Ebben az épületrészben a feltárások során előkerült építészeti emlékek és a zsidó hitélethez kapcsolódó tárgyi emlékeket láthatják.

3) Az udvarban található kút, amit rituális fürdőnek (mikve) használtak.

A kiállítás a Soproni Múzeum kezelésében van, fontosabb információk, jegyárak, nyitvatartás a www.sopronimuseum.hu oldalon érhetőek el.

KÖZÉPKORI ÚJ-ZSINAGÓGA

Sopron városának másik középkori zsinagógája 1350 körül épült magánzsinagógaként, építette Izrael nevű soproni zsidó. 1360 körül el kellett hagynia Sopront, mivel I. (Nagy) Lajos királyi rendelettel kiűzte a zsidókat a szabad királyi városokból. A zsinagóga építette Bécsben maradt, de a visszatérő zsidók tovább működtették a magánzsinagógát 1440-ig. Ekkor az Előkapu erődítési munkálatai miatt a Kovácszeren (mai Kisvárkerület) lebontott házak tulajdonosainak adták a zsidók házaikat, négy ház kivételével. Ettől az időponttól használják az Új utca nevet a Zsidó utca helyett. Az Ó-zsinagóghoz hasonlóan helye szintén feledésbe merült, 1955-ben fedezték fel ismét. A zsinagóga keleti falát 1993-ra

tették láthatóvá, az Evangélikus konventháztól (Szent György utca 14.) nyitott átjáró felől.

A 2014-ben a zsinagógában nyílt, immár állandó kiállítás - Elfeledett Soproniak - az 1944 előtt Sopronban és környékén élt magyar zsidó családoknak, személyeknek állít emléket. A családhistóriák mellett, soproni és környéki zsidók használati és kegytárgyain, személyes eszközein keresztül ismerhető meg az 1840 után Sopronba visszatérő zsidóság élete. A kiállítás 2019-től új egységgel bővült. 1944-45 fordulóján, a közeli Brennbérgbányán 105 napig álló, mára már elfeledett zsidó aranyvonat történetét mutatja be az érdeklődőknek.

A kiállításról, a soproni zsidóság emlékhelyeiről a

www.elfeledettsoproniak.hu és a **www.elfeledettaranyvonat.hu** oldalon tájékozódhatnak.

ORTODOX ZSINAGÓGA

A papréti ortodox zsinagógát a soproni Schiller János tervei alapján 1890 és 1891 között építették. Mennyezetét illuzionisztikus hatású falfestménnyel díszítette Steiner Rudolf festő, ami mára már megsemmisült. A zsinagóga belső terének leg hangsúlyosabb része a fából készült, díszes tórafülke volt, melynek lenyomata a déli falon mai is látható. 1944 júliusában itt hozták létre a Papréti gettót. A háború után, 1945-től az ortodox és a neológ hitközség viszsztatért tagjai együtt használták az épületet. Mivel a gyermekes családok az 1956-os események miatt kivándoroltak, a kis létszámú hitközség a zsinagógát 1969-ben eladta. Homlokzatán 2004-ben helyeztek el fekete márvány emléktáblát a Holokauszt során meggyilkolt 1640 mártír emlékére.

A zsinagóga mellett Kutas László szobrász és éremművész által 2004-ben készített Holokauszt emlékmű, a gázkamrák előtti vetkőzőhelyiséget szimbolizálja, megemlékezve a koncentrációs táborok több mint másfél ezer soproni áldozatára. A felújításra szoruló épület műemléki védeltséget élvez, kiállítások, koncertek és előadások idején nyitja meg kapuit a nagyközönség előtt.

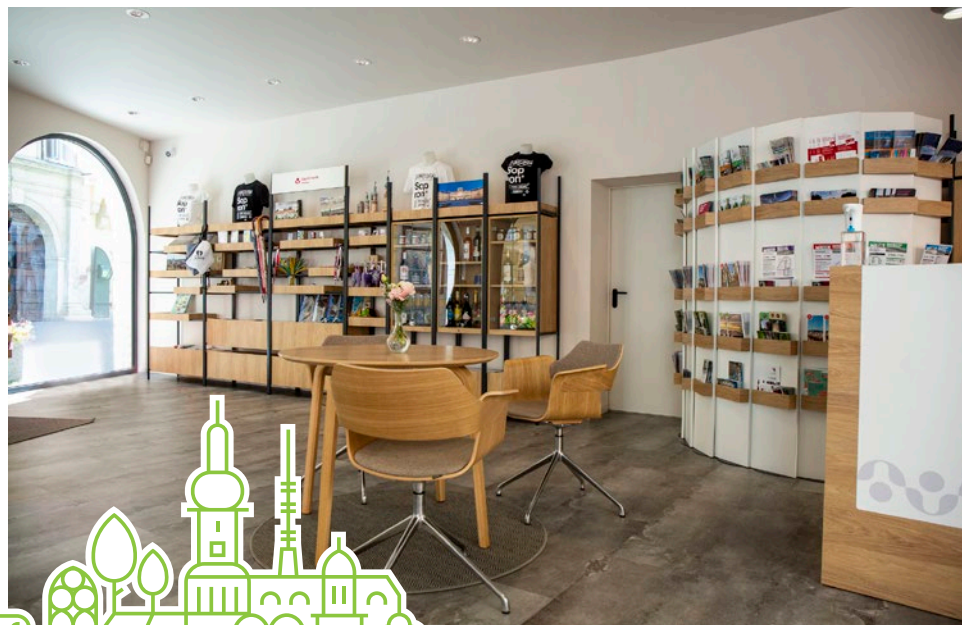
SOPRONT ÉRINTŐ ZARÁNDOKUTAK

Térségünkön halad keresztül a Közép-Európán átívelő **Mária Út** északi nyomvonalának két szakasza (M05 és M65), melyek részei a zarándokút közel 1400 km hosszú, az erdélyi Csíksomlyótól az ausztriai Mariazellig tartó kelet-nyugati irányú nyomvonalának. Az M05 út az Esterházy-család által a XVII. században alapított Mária-kegyhely, Frauenkirchen (Nagyboldogasszony) irányából éri el a magyar határt és Fertőújlak - Sarród - Fertőd - Fertőszéplak - Hegykő - Fertőhomok - Hidegség - Fertőboz - Nagycenk - Kópháza - Sopron állomásokon keresztül halad. Sopronból a sopronbárfalvi Mennyei Királynője templom érintésével Ág-

falván keresztül a sopronkertes (Baumgarten) pálos kolostort érintve Mariezellben végződik. A másik nyomvonal (M65) az egyik legjelentősebb környékbeli Mária-kegyhely, a kópházi Sárlos Boldogasszony-templomtól indul, majd Harkát érintve a Soproni-hegységen át, a Muck és a Magas-bérc érintésével az egykori határvédelmi műszaki zár nyomvonalát követve az Urak Asztalánál halad keresztül a határon. Ez a szakasz érinti a Fraknó melletti Rozália-kápolnát Ausztriában. A **SacraVelo** határon átnyúló kerékpáros zarándokút hálózat Pannonhalma-Szil-Sopron szakasza halad Sopron térségében. A kerékpárutakon és kis forgal-

mú közutakon kijelölt kerékpáros zarándokút Harka felől éri el Sopront. A Felső-Lővereken át Sopronbárfalva a következő állomása, ahol információs tábla mutatja be a településrész két kiemelkedő középkori eredetű kultikus emlékét, a Mária Magdolna-templomot és a Mennyei Királynője templomot. Bánfalváról a Sopron belvárosába vezető szakasz információs tábláit a Vasútállomásnál ill. a Deák téren találják, összefoglalva Sopron belvárosának legjelentősebb római katolikus, protestáns és zsidó kultikus emlékeit.

TOURINFORM SOPRON

Irodalomjegyzék: Mráv Zsolt – Gabrieli Gabriella : A Scarbantiai Iseum feliratos emlékei. Arrabona 49/1 (2011)
 Gömöri János-Karl Kraus: A hasfalvi bronzkorong (1914-2014) Soproni Szemle 68 évf. 1. sz. (2014)
 Magyar Várostartörténeti Atlasz 1. Összeállította: Jankó Ferenc, Kücsán József, Szende Katalin (Dávid Ferenc, Goda Károly és Kiss Melinda közreműködésével) Sopron 2010
www.mithras.hu
www.varosplebaniasopron.hu
 Dr. Kelemen István: A soproni Szent Mihály-plébániatemplom építéstörténete Sopron, 2020
 Dr. Tárkányi Sándor DLA értekezés AZ IN MEMORIAM KIÁLLÍTÁSA A helyi közösségi emlékezet (re)konstrukciója - Breuer Marcell Doktori Iskola Pécs, 2015
www.sopronanno.hu
 Krisch András - Tóthné Szlavkovszky Mariann: A soproni evangélikus gyülekezet évszázadai. Kiállítás-katalógus. Sopron, 2017.

Fotók: Pölcz Klaudia, Kite Visions, Soproni Múzeum fotótára, Griechisch Tamás, Steiger Ákos, Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft. fotóarchívum

SOPRON RÉGIÓ TURISZTIKAI
 KÖZPONT NONPROFIT KFT.
 Sopron, Szent György u. 2.
 Tel.: +36 99/951-975, +36 99/951-976

www.visitsopron.com

sopron@tourinform.hu

  [sopron.hungary](https://www.instagram.com/sopron.hungary)

www.szentmihalylatogatokozpont.hu
www.varosplebaniasopron.hu
www.visitsopron.com

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE